

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет фізичної культури та спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної

роботи

О. А. Кузнецова

27 серпня 2019 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність «014 Середня освіта»

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Освітні програми Фізична культура, спортивно-масова робота та туризм,
Фізична культура та Захист Вітчизни

Миколаїв - 2019

Розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського.

Розробник програми: Борецька Наталія Олександрівна, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури, доктор філософії в галузі управління та адміністрування.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури
Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету фізичної культури та спорту

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1
Голова навчально-методичної комісії (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «27» серпня 2019 року № 14
Голова навчально-методичної комісії університету (Кузнецова О. А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Управління у сфері фізичного виховання та спорту» складена Борецькою Н.О. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня бакалавра спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.11 (Фізична культура), освітня програма: Середня освіта: Фізична культура, спортивно – масова робота та туризм; Середня освіта: Фізична культура та Захист Вітчизни.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: організаційна структура управління фізичною культурою і спортом, сутність, принципи, функції, методи ,які спрямовані на забезпечення ефективного функціонування і планового розвитку сфери фізичного виховання, з метою більш повного задоволення потреб людей у фізичному вдосконаленні.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна « Управління у сфері фізичного виховання та спорту » логічно пов'язана з іншими дисциплінами, які вивчаються студентами вузів: теорією і методикою фізичної культури, педагогікою, психологією, соціологією та ін. Одночасно, « Управління у сфері фізичного виховання та спорту» є базовим предметом для подальшого вивчення організації і методики оздоровчої фізичної культури, економіки, маркетингу фізичної культури, олімпійського спорту, професійного спорту тощо.

Програма навчальної дисципліни «Управління у сфері фізичного виховання та спорту» складається з таких **кредитів**:

Кредит 1.Теоретичні основи управління

Кредит 2. Система управління сферою фізичного виховання та спорту.

Кредит 3. Організації в сфері фізичного виховання та спорту.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета** вивчення дисципліни « Управління у сфері фізичного виховання та спорту » - забезпечити майбутніх фахівців теоретичними знаннями про систему управління фізкультурним рухом в Україні та сформувані знання, навички і вміння, розвинути здібності щодо здійснення управлінської, організаційної, методичної, діагностичної, інноваційної діяльності, керування організаціями фізкультурно-спортивної сфери.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни « Управління у сфері фізичного виховання та спорту » є:

1.Усвідомити роль фізичного виховання і спорту в житті сучасного суспільства, структуру фізкультурного та спортивного руху в Україні, особливості діяльності різних ланок фізкультурного та спортивного руху в Україні.

2.Знати систему управління сферою фізичного виховання і спорту, структурну побудову та зміст діяльності державних та громадських організацій, види регламентування їх діяльності, засади соціальної та юридичної відповідальності.

3.Оволодіти інформацією про організації різних типів, які функціонують в сфері фізичного виховання і спорту, регламентування їх діяльності, діловодство та ділові наради, основи спонсорської діяльності.

4.Вивчити принципи, функції та методи управління, особливості їх прояву в організаціях різних типів, зв'язувальні процеси, що супроводжують виконання функцій управління.

5.Оволодіти знаннями та базовими вміннями сучасної технології управління персоналом організацій сфери .

7.Засвоїти інформацію про форми влади, стилі керівництва, управління конфліктними ситуаціями.

8.Отримати уявлення про стан міжнародного спортивного руху на сучасному етапі, особливості побудови та діяльності міжнародних організацій різних типів, менеджмент закордонних спортивно-оздоровчих клубів.

1.3. У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК1.Здатність діяти етично, соціально відповідально та свідомо.

ЗК3.Здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання.

ЗК4.Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК10.Здатність розуміти стратегію сталого розвитку людства.

Фахові компетентності:

ФК15.Здатність до організаційної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, позашкільних закладах учнівської молоді (зі спортивного туризму й орієнтування), літніх дитячих оздоровчих таборих.

Програмні результати навчання:

ПРН1.Знає нормативні акти у галузі освіти, сфері фізичної культури і спорту; підходи до забезпечення якісного виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлених норм, нормативів, технічних умов тощо; вносить рекомендації щодо введення нових чи зміни існуючих вимог до якості послуг у сфері фізичної культури і спорту.

ПРН4.Демонструє знання професійного дискурсу; показує вміння спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, дотримується етики ділового спілкування; складає різні види документів, у тому числі іноземною мовою; пояснює фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї, проблеми, рішення у сфері фізичної культури і спорту.

ПРН11.Демонструє готовність до освоєння нового матеріалу та вміння оцінювати себе критично; поглиблює базові знання за допомогою самоосвіти; вміє представити і оцінити власний досвід та аналізує й застосовує досвід колег.

ПРН12.Діє соціально відповідально та свідомо; приймає рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів і гуманістичних ідеалів, розуміє концепції сталого розвитку людства.

ПРН18.Виявлена здатність вчитися упродовж життя і вдосконалюватися, з високим рівнем автономності, набутої під час навчання кваліфікації.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

1.Загальні питання науки управління (менеджменту), в тому числі і спортивного, який базується на вивченні і аналізі, співставленні і оцінці вітчизняної та зарубіжної системах;

2. Систему організації і управління галуззю фізичної культури та спорту на сучасному етапі і шляхи її трансформації у відповідності з новою структурою суспільства, ринковою економікою.

3.Законодавчі нормативно – правові аспекти, закони (накази, постанови, устави, інструкції) по питанням організації і управління масовою фізкультурно-оздоровчою і спортивною роботою.

4.Сучасні організаційні форми і методи фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у різних ланках системи управління фізкультурним рухом.

5.Методологію планування , що охоплює всі об'єкти галузі фізичної культури і спорту – державні, комерційні, приватні і т.п.

6.Організаційні форми менеджменту спортивного підприємства.

7. Основи спортивного маркетингу (спонсорство, реклама, проведення змагань, ліцензування тощо).

8.Основи організації і проведення (економічний аспект) спортивно – масової роботи з різними групами населення.

9.Організаційну структуру професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту і її соціально – економічне обґрунтування.

10.Типи економічних систем і основні економічні інститути, розуміти сутність економічних моделей.

Уміти:

1.Використовувати в практичній діяльності самі сучасні наукові і теоретичні знання у питаннях організації і управління фізкультурно – оздоровчої роботою у різних ланках системи управління.

2. Бачити ідею, своєчасно і вміло реалізовувати на практиці.
3. Приймати об'єктивні рішення при появі проблемних ситуацій у конкретній практичній роботі фізкультурних і спортивних організацій.
4. Знаходити найбільш раціональні форми і методи організації масової фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи і вміло застосовувати їх у відповідності з реальною дійсністю на практиці.
5. Аналізувати в загальних рисах основні економічні події у країні та за її межами.

На вивчення навчальної дисципліни «Управління у сфері фізичного виховання та спорту» відводиться 90 години (3,0 кредити за ECTS).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні основи управління

Тема 1. Зародження міжгалузевої науки управління

Характеристика історичних періодів розвитку науки управління. Проблеми розвитку науки управління. Мета науки управління. Школи наукового управління. Сутність понять «управління».

Тема 2. Управління сферою фізичного виховання і спорту як наука та навчальний предмет.

Управління як наука. Управління як мистецтво. Управління як функція. Управління як апарат або орган. Дати та події на шляху становлення предмету «Управління у сфері фізичного виховання та спорту».

Тема 3. Сучасні концепції теорії управління.

Характеристика системного підходу. Характеристика процесного підходу. Характеристика ситуаційного підходу.

Кредит 2. Система управління сферою фізичного виховання та спорту

Тема 4. Сфера фізичного виховання і спорту як соціальна система

Ознаки сфери фізичного виховання і спорту як соціальної системи. Характеристики сфери фізичного виховання та спорту як соціальної системи: відкритість, цілеспрямованість, цілісність, динамічність, ієрархічність, структурність. Підсистеми управління сфери фізичного виховання і спорту.

Тема 5. Органи публічної влади в системі управління сферою.

Виконавчо-розпорядчий орган держави. Органи загальної, відомчої та спеціальної компетенції. Основні напрямки їх діяльності у сфері фізичного виховання та спорту.

Тема 6. Громадські організації в сфері фізичного виховання і спорту.

Фізкультурно-спортивне товариство «Україна». Фізкультурно-спортивне товариство «Динамо». Фізкультурно-спортивне товариство "Спартак" профспілок України. Спортивні федерації. Національний олімпійський комітет України. Національний комітет спорту інвалідів України. Національний спортивний комітет України. Олімпійська Академія України. Всеукраїнська спортивна спілка школярів. Всеукраїнська спортивна спілка студентів.

Тема 7. Кадрове забезпечення сфери.

Спеціальності, за якими ведеться підготовка спеціалістів сфери фізичного виховання та спорту. Заклади вищої освіти фізкультурного профілю. Коледжі фізичної культури. Спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю. Підготовка наукових кадрів сфери фізичного виховання та спорту.

Кредит 3. Організації в сфері фізичного виховання та спорту

Тема 8. Особливості функціонування фізкультурних організацій в сучасних умовах

Ознаки організації. Поняття «організація». Ліцензійні умови підприємницької фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності. Характерні риси функціонування організацій. Фактори, які визначають успіх спортивних організацій на ринку.

Тема 9. Типологія фізкультурно-спортивних організацій

Типологічне групування фізкультурно-спортивних організацій. Типи організацій за цільовим призначенням. Категорії спортивних організацій. Типи організацій за функціональним призначенням. Типи організацій за рівнем ієрархії. Внутрішнє середовище організації та його компоненти. Структура організації. Завдання діяльності фізкультурно-спортивних організацій. Робоче середовище фізкультурно-спортивних організацій.

Тема 10. Регламентування діяльності організацій

Поняття «регламентування». Види регламентування: правове, організаційне, адміністративне, нормативне, економічне. Діловодство і ділові наради.

Тема 11. Спонсорство, юридична та соціальна відповідальність організацій

Поняття «спонсорство». Поняття «меценат». Причини спонсорства. Відносини між спонсором і спортивною організацією. Принципи взаємовідносин в системі „спонсори-партнери”.

Тема 12. Принципи та методи управлінської діяльності

Характеристика загальних принципів професійного управління. Види методів в управлінській діяльності організацій сфери фізичного виховання та спорту. Групи організаційно-розпорядчих методів. Організаційно-педагогічні методи: колегіальний пошук вирішення проблеми, врахування особистісних рис підлеглих, інструктування, наочна орієнтація, сценарне планування. Економічні методи управління.

Тема 13. Класифікація та взаємозв'язок функцій управління

Визначення «функції управління». Загальні функції управління. Специфічні функції управління. Планування як функція управління. Організація: делегування повноважень, побудова або удосконалення організаційних структур. Основні складники організаційного процесу. Мотивація діяльності співробітників організацій. Контроль, облік, звітність. Види перевірки. Зв'язувальні процеси: комунікації та прийняття рішень. Сутність управлінського рішення як процесу і явища. Етапи прийняття рішення. Типова структура управлінського рішення в організаціях сфери фізичного виховання та спорту.

Тема 14. Сутність технології управлінської діяльності керівника. Керівництво, стилі керівництва.

Визначення «управлінська діяльність». Зміст праці. Формальні та неформальні групи. Влада та особистий вплив на підлеглих. Управління конфліктними ситуаціями. Система, технологія та напрямки управління персоналом.

3. Рекомендована література

Базова

1. Дутчак М.В. Спорт для всіх у світовому контексті / Дутчак М.В.- К.: Олімпійська література, 2014.- 111с.
2. Жуляев В.М. Международное физкультурно - оздоровительное движение «Спорт для всех» / В.М.Жуляев, В.Д.Левицкий, Д.Димитракис// Наука в олимпийском спорте.- 2015. – Спец.вып.-С.41-47.
3. Международная хартия физического воспитания и спорта // Наука в олимпийском спорте.- 2001.-№3.- С.102-106.
4. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку / Ю.П. Мічуда. - К. Юлімпійська література, 2007. - 216с.
5. Національна доктрина розвитку ФКіС / Державний Комітет України з питань фізичної культури і спорту. - К., 2004. - 16с.
6. Положення про Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: Наказ Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту [від 29.05.2003], № 1366.
7. Положення про Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту: Постанова Кабінету Міністрів України [від 8.11.2006], № 1573.

8. Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю: Постанова Кабінету Міністрів України [від 5.11.1999], №2061.
9. Про деякі питання набуття спортивними федераціями всеукраїнського статусу: Постанова Кабінету Міністрів України [від 17.01.2000], №61.
10. Про затвердження положення Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: Наказ Державного комітету України з питань фізичної і спорту [від 29.05.2003], № 1366.
11. Про затвердження положення про єдину систему оцінки роботи фізкультурно-спортивних організацій України зі спортивної майстерності на 2005-2008 роки: Наказ Міністерства спорту [від 07.07.2005], №1122.
12. Про затвердження Положення про Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України: Наказ Міністерства освіти і науки України [від 02.07.2001], N 491.

Допоміжна

1. Гавкалова Н.Л. Менеджмент персонала: учеб. посіб. / Н.Л. Гавкалова, Н.С. Маркова. - 2-е изд., справ. И доп. - Х.: ИД «ИНЖЭК», 2005. - 304с.
2. Державне управління і менеджмент: навч. посіб. у таблицях і схемах / Г.С. Одінцева, Г.І. Мостовий, О.Ю. Амосов та ін., аг. Ред. Г.С. Одінцевої. - Х.: ХарПІ УАДУ, 2002. - 492с.
3. Дутчак М.В. Спорт для всіх у світовому контексті / Дутчак М.В. - К.: Олімпійська література, 2007. - 111с.
4. Еншин М.М. Спортивный менеджмент и маркетинг: учебн. посіб. / М.М. Еншин. - 2-е изд. исправ. - Мн.: БГНУФК, 2005. - 229.
5. 78.9. Колпаков В.М. Стратегический кадровый менеджмент: учеб. посіб. / В.М. Колпаков, Г.А. Дмитренко. - К.: МАУП, 2005. - 752с.
10. Международная хартия физического воспитания и спорта // Наука в олимпийском спорте. - 2001. - №3. - С. 102-106.
11. Михайлова Л.І. Управління персоналом: навч. посіб. / Л.І. Михайлова. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 248с.
12. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку / Ю.П. Мічуда. - К. Юлімпійська література, 2007. - 216с.
13. Мудрик В.І. Спеціальні Олімпіади. Зрєсія і Оіутрієз / В.І. Мудрик. - К.: Нора-прінт, 2001. - 52 с.
14. Національна доктрина розвитку ФКіС / Державний Комітет України з питань фізичної культури і спорту. - К., 2004. - 16с.
15. Положення про Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»: Наказ Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту [від 29.05.2003], № 1366.
16. Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу. Затверджено КМУ від 5 листопада 2008 року № 993 - К., 2008. - 17с.
17. Типовий Статут фізкультурно-спортивного клубу спортивної спілки учнівської молоді загальноосвітнього та професійно-технічного навчального закладу: Закон України [від 22.03.2002р], №210.

Інформаційні ресурси

1. Ліщук С.В. Система державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту в Україні. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=794>
2. https://stud.com.ua/44694/pravo/upravlinnya_galuzi_fizichnoyi_kulturi_sportu
3. Організаційна структура управління фізичною культурою і спортом. – Режим доступу: <https://studopedia.info/7-68939.html>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен у VIII семестрі

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- Опитування під час проведення практичних занять.
- Оцінювання контрольних робіт.
- Контроль самостійної роботи студентів :
  - аналізуючи дані літературних джерел підготувати реферативну роботу або оформити завдання у вигляді проекту на одну з тем : «Проблеми сучасного міжнародного спортивного руху», «Менеджмент спорту у зарубіжних країнах», «Історія виникнення та діяльність федерації з обраного виду спорту» «Управлінська діяльність в стародавньому світі», тощо.;
  - складання анкети для прийому на роботу в спортивну організацію;
  - перевірка та оцінювання самостійної роботи студентів відбувається під час опитування. Питання контрольних робіт та тестового контролю складаються з урахуванням тем, які винесені на самостійну підготовку.
- Використання пакетів тестів.
- Індивідуальне науково – дослідне завдання - це написати статтю та прийняти участь у науково – практичних конференціях по тематиці дисципліни «Управління у сфері фізичного виховання та спорту».
- Використання пакетів завдань для підсумкового контролю знань.

За семестр студент може отримати максимально **400 балів**.
60% балів студенти накопичують на заняттях та під час поточного контролю, що регламентується робочою програмою викладача, 40% балів студенти набирають на іспиті.